ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ε Ξ Ε Τ Α Σ Ε Ι Σ
ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΩΤΕΡΑ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Μάθημα: **ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**
Ημερομηνία και ώρα έναρξης: Σάββατο 3 Ιουλίου 2004
7.30 π.μ. – 10.00 π.μ.

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από τέσσερις (4) σελίδες.
Η πρώτη σελίδα του τετραδίου απαντήσεων να χρησιμοποιηθεί για την ορθογραφία.

I. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Α. Διδαγμένα κείμενα για μετάφραση (Μονάδες 30)

(α) Ἵνα δὲ μὴ οἴῃ ἀπατᾶσθαι, ὡς τῷ ὄντι ἡγοῦνται πάντες ἄνθρωποι πάντα ἄνδρα μετέχειν δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης πολιτικῆς ἀρετῆς, τόδε αὖ λαβὲ τεκμήριον· ἐν γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς, ὥσπερ σὺ λέγεις, ἐάν τις φῇ ἀγαθὸς αὐλητὴς εἶναι, ἢ ἄλλην ἡντινοῦν τέχνην, ἣν μή ἐστιν, καταγελῶσιν ἢ χαλεπαίνουσι, καὶ οἱ οἰκεῖοι προσιόντες νουθετοῦσιν ὡς μαινόμενον· ἐν δὲ δικαιοσύνῃ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ πολιτικῇ ἀρετῇ, ἐάν τινα καὶ εἰδῶσιν ὅτι ἄδικός ἐστιν, ἐὰν οὗτος αὐτὸς καθ' αὑτοῦ τἀληθῆ λέγῃ ἐναντίον πολλῶν, ὃ ἐκεῖ σωφροσύνην ἡγοῦντο εἶναι, τἀληθῆ λέγειν, ἐνταῦθα μανίαν, καὶ φασι πάντας δεῖν φάναι εἶναι δικαίους, ἐάν τε ὦσιν ἐάν τε μή, ἢ μαίνεσθαι τὸν μὴ προσποιούμενον δικαιοσύνην.

(Πλάτωνος, *Πρωταγόρας*, Κεφ. ΙΒ΄)

(β) Μετὰ μεγάλων δὲ σημείων καὶ οὐ δή τοι ἁμάρτυρόν γε τὴν δύναμιν παρασχόμενοι τοῖς τε νῦν καὶ τοῖς ἔπειτα θαυμασθησόμεθα, καὶ οὐδὲν προσδεόμενοι οὔτε Ὁμήρου ἐπαινέτου οὔτε ὅστις ἔπεσι μὲν τὸ αὐτίκα τέρψει, τῶν δ' ἔργων τὴν ὑπόνοιαν ἡ ἀλήθεια βλάψει, ἀλλὰ πᾶσαν μὲν θάλασσαν καὶ γῆν ἐσβατὸν τῇ ἡμετέρᾳ τόλμῃ καταναγκάσαντες γενέσθαι, πανταχοῦ δὲ μνημεῖα κακῶν τε κἀγαθῶν ἀίδια ξυγκατοικίσαντες. Περὶ τοιαύτης οὖν πόλεως οἵδε τε γενναίως δικαιοῦντες μὴ ἀφαιρεθῆναι αὐτὴν μαχόμενοι ἐτελεύτησαν.

(Θουκυδίδης, Β΄ 41)

Β. Αδίδακτο κείμενο για μετάφραση (Μονάδες 25)

ΙΠΠΙΑΣ: Οὐδὲν γάρ, ὦ Σώκρατες, οἶσθα τῶν καλῶν περὶ τοῦτο. Εἰ γὰρ εἰδείης, ὅσον ἀργύριον εἴργασμαι ἐγώ, θαυμάσαις ἄν· καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐῶ, ἀφικόμενος δὲ ποτε εἰς Σικελίαν, Πρωταγόρου αὐτόθι <u>ἐπιδημοῦντος</u> καὶ εὐδοκιμοῦντος καὶ <u>πρεσβυτέρου</u> ὄντος πολὺ νεώτερος <u>ὢν</u> ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πάνυ πλέον ἢ πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν μνᾶς εἰργασάμην, καὶ ἐξ ἑνός γε χωρίου πάνυ σμικροῦ, Ἰνυκοῦ, πλέον ἢ εἴκοσι μνᾶς· καὶ τοῦτο ἐλθὼν οἴκαδε φέρων τῷ πατρὶ ἔδωκα, ὥστε <u>ἐκεῖνον</u> καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας θαυμάζειν τε καὶ ἐκπεπλῆχθαι. Καὶ σχεδόν τι οἶμαι ἐμὲ πλείω χρήματα <u>εἰργάσθαι</u> ἢ ἄλλους σύνδυο οὕστινας βούλει τῶν σοφιστῶν.

(Πλάτωνος, *Ἱππίας Μείζων,* 282 d6-e9)

Σημειώσεις:
Μνᾶ: μία μνα ισοδυναμεί με εκατό αττικές δραχμές
Ινυκός (η): μικρό χωριό στη Σικελία

Γ. Αδίδακτο κείμενο για ορθογραφία (Μονάδες 10)

Ξενοφώντος, *Ἑλληνικά,* 5.2.18

Δ. Παρατηρήσεις στο αδίδακτο κείμενο (Μονάδες 20)

1. (α) *οἶσθα*, *φέρων*, *ἐκπεπλῆχθαι*, *βούλει*
Να τρέψετε τους πιο πάνω τύπους στον αντίστοιχο τύπο του μέλλοντα.
(Μονάδες 2)

(β) *ἐῶ*
Να γράψετε το ρήμα στο β΄ ενικό πρόσωπο σε όλες τις εγκλίσεις του ίδιου χρόνου.
(Μονάδες 2)

(γ) *ἔδωκα*
Να γράψετε το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο σε όλες τις εγκλίσεις του ίδιου χρόνου.
(Μονάδες 2)

2. (α) *καλῶν*
Να γράψετε τους τρεις βαθμούς του επιρρήματος που παράγεται από το επίθετο αυτό.
(Μονάδες 1,5)

(β) *τοῦτο*, *εὐδοκιμοῦντος*, *τῷ πατρὶ*, *πλείω*, *οὔστινας*
Να μεταφέρετε τους πιο πάνω τύπους στον αντίθετο αριθμό διατηρώντας το γένος και την πτώση.
(Μονάδες 2,5)

3. (α) *ἐπιδημοῦντος*, *πρεσβυτέρου*, *ὢν*, *ἐκεῖνον*, *εἰργάσθαι*
Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τις πιο πάνω υπογραμμισμένες λέξεις του αδίδακτου κειμένου.
(Μονάδες 5)

(β) …*ὅσον ἀργύριον εἴργασμαι ἐγώ*
Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης, να δικαιολογήσετε την εκφορά της και να δηλώσετε τη συντακτική της λειτουργία.
(Μονάδες 1,5)

(γ) …*ὥστε ἐκεῖνον καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας θαυμάζειν*
Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης και να δικαιολογήσετε την εκφορά της.
(Μονάδα 1)

4. Να εντοπίσετε τον υποθετικό λόγο του κειμένου, να αναγνωρίσετε το είδος του και να τον μετατρέψετε, ώστε να δηλώνει το προσδοκώμενο.
(Μονάδες 2,5)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα αρχαία ελληνικά (Μονάδες 5)

Θεωρούν, βέβαια, ότι η Πειθώ είναι μια από τις θεές και βλέπουν την πόλη να της προσφέρει κάθε χρόνο θυσία, ισχυρίζονται, όμως, ότι καταστρέφονται όσοι επιθυμούν να μετέχουν στη δύναμη που έχει η θεά, σαν να επιθυμούν κάποιο κακό πράγμα.

II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

1. (α) ἐν γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς, ὥσπερ σὺ λέγεις, ἐάν τις φῇ ἀγαθὸς αὐλητὴς εἶναι, ἢ ἄλλην ἡντινοῦν τέχνην, ἣν μή ἐστιν, καταγελῶσιν ἢ χαλεπαίνουσι, καὶ οἱ οἰκεῖοι προσιόντες νουθετοῦσιν ὡς μαινόμενον· ἐν δὲ δικαιοσύνῃ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ πολιτικῇ ἀρετῇ, ἐάν τινα καὶ εἰδῶσιν ὅτι ἄδικός ἐστιν, ἐὰν οὗτος αὐτὸς καθ' αὑτοῦ τἀληθῆ λέγῃ ἐναντίον πολλῶν, ὃ ἐκεῖ σωφροσύνην ἡγοῦντο εἶναι, τἀληθῆ λέγειν, ἐνταῦθα μανίαν, καί φασι πάντας δεῖν φάναι εἶναι δικαίους, ἐάν τε ὦσιν ἐάν τε μή, ἢ μαίνεσθαι τὸν μὴ προσποιούμενον δικαιοσύνην.

(Πλάτωνος, *Πρωταγόρας*, Κεφ. ΙΒ΄)

(β) ἔνι τε τοῖς αὐτοῖς οἰκείων ἅμα καὶ πολιτικῶν ἐπιμέλεια, καὶ ἑτέροις ἕτερα πρὸς ἔργα τετραμμένοις τὰ πολιτικὰ μὴ ἐνδεῶς γνῶναι· μόνοι γὰρ τόν τε μηδὲν τῶνδε μετέχοντα οὐκ ἀπράγμονα, ἀλλ' ἀχρεῖον νομίζομεν.

(Θουκυδίδης, Β΄ 40)

- Ποια θεμελιώδης αρχή της δημοκρατικής ιδεολογίας είναι κοινή στα δύο αποσπάσματα;
- Να εντοπίσετε μια χαρακτηριστική ομοιότητα στον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζεται η δημοκρατική αυτή αρχή στα δύο κείμενα.

(Μονάδες 4)

2. Να αναφέρετε και να εξηγήσετε με συντομία τρία βασικά γνωρίσματα της σωκρατικής και τρία της σοφιστικής παιδείας.

(Μονάδες 6)

--------- Τ Ε Λ Ο Σ ---------